

Nynäshamns Naturskola startade 1988 och är en kommunal resurs för skolor och förskolor inom kommunen. T.ex. besöker barn och elever mellan 4 och 16 år från hela Nynäshamns kommun Naturskolan en gång per läsår vilket innebär minst 2500 elever. Här bedrivs ett undersökande arbetssätt utomhus kring olika teman. Inför varje besök på Naturskolan förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemsolan. Naturskolan sammankallar **miljönätverk, ordnar fortbildning för pedagoger i skola och förskola, driver projekt och skriver läromedel.** Naturskolan måste sälja kurser och läromedel för att finansiera en del av verksamheten.

**Nynäshamns
Naturskola
30 år 2018**

När barn och elever har varit på Naturskolan läggs bilderna från dagen, med föräldrarnas tillåtelse, ut på hemsidans fotoalbum.

www.nynashamnsnaturskola.se

Tanken är att bilderna ska locka till samtal mellan barn och föräldrar. Barnens reflektioner omvandlar upplevelser, upptäckter och fakta till kunskaper.

Läromedel

Nynäshamns Naturskola har i samarbete med andra naturskolor skrivit flera böcker om utomhuspedagogiska metoder inom olika ämnen.

Verksamheten är förlagd ute i fält, på skolor, förskolor och i Naturskolans egna lokaler vid sjön Muskan i Ösmo.

Medlem i
ATT LÄRA IN UTE
Naturskoleföreningen

Nynäshamns kommun
Naturskolan
149 81 Nynäshamn

Tel Naturskolan
08 520 73565

Mobil: Mats Wejdmark
0852073709

Robert Lättman-Masch
0852073708

mats.wejdmark@naturskolan.pp.se

robert.lattman@naturskolan.pp.se

Nynäshamns
kommun

2017-2018
Tema: Kläder

**Nynäshamns
Naturskola**
...informerar, som en del i
lärandet för hållbar utveckling.

Kläder: köp och släng

Förr var vi upprörda över slit-och-släng-samhället som tärde på jordens resurser. Då anade vi inte att det skulle bli ännu värre. Nu lever vi i ett köp-och-släng-samhälle där kläderna vi köper inte används tills de slits ut eftersom de innan dess blivit omoderna eller så tröttnar vi på dem. En anledning är också det låga priset och den låga kvaliteten på kläderna som gör att de inte är värda att laga. För många människor är det lättare att kasta kläderna i soporna, och eftersom priset är lågt är det ingen större förlust rent ekonomiskt. Men självklart är det långt från alla som har de ekonomiska resurserna att göra på det sättet.

Tillräckligt många har det ekonomiskt bra ställt i Sverige för att det ska ge oss ett av de största ekologiska fotavtrycken* i världen. Sverige ligger i topp-tio bland länder som tär mest på jordens resurser. Svenskarna har nu en **livsstil** som utgår från att vi har **4,2 jordklot**.

Bomull

Bomull används till nästan hälften av all textilproduktion i världen. För **ett par jeans** krävs det ca **11000 liter vatten** för odlingen av bomull och tillverkning. Det kan ge resultatet att vattnet inte räcker till dricksvatten eller till bevattning av odlingar för matproduktion. Pengarna för den sålda bomullen går oftast till utländska storföretag och hamnar inte hos befolkning. Under sommaren 2017 har vattenbristen i Sverige varit påtaglig och kan påminna oss om hur det kan se ut i andra länder, t.ex. där bomull odlas.

*Ekologiskt fotavtryck är ett mått på hur mycket resurser i form av yta på jorden ett land använder. Det kan sedan jämföras med hur stor ytan på jordklotet är och hur många människor vi är.

ALLA TYPER AV TEXTILIER GER MILJÖPÅVERKAN

- **Hampa:** mycket energi för bearbetning men bättre odling än bomull.
- **Ull:** klimatgaser från får, kemikalier till parasitbekämpning, varmvatten till tvätt.
- **Akryl:** gjort av olja, mycket energi och klimatpåverkan.
- **Lin:** mycket energi för bearbetning men bättre odling än bomull.
- **Bambu:** energi och kemikalier.
- **Fleece:** gjort av olja, ger utsläpp av mikroplaster i vattendrag och hav.
- **Polyester:** gjort av olja, mycket energi men kräver inte vatten.

Källa: Hallå konsument/Naturvårdsverket

Med ny kunskap om textiliers miljöpåverkan

Bomulls miljöpåverkan

- 70% av världens bomull konstbevattnas och det behövs 7000-29000 liter vatten för odling av ett kilogram bomull.
- En fjärdedel (25%) av alla världens insektsgifter används inom bomullsproduktion.
- Bomullsarbetarna blir sjuka i hanteringen av gifter i odlingen.
- Bekämpningsmedlen förgiftar närliggande vatten.
- Gifterna minskar biologiska mångfalden och förstör ekosystemen.
- Det går åt stora mängder konstgödsel som tillverkas genom förbränning av olja.
- Dåliga arbetsförhållanden i textilfabrikerna.

Källa: WWF. Läs mer i bomullsrapporten: *Bomull. En ren naturprodukt?*

Rädda kläderna - ta bort fläckar

- Grundregeln är att ta bort fläcken direkt innan den torkat.
- **Blod:** lägg i kallt vatten och gnugga in vanlig hård tvål.
- **Choklad:** lägg i kallt vatten och gnugga in tvål eller diskmedel.
- **Röda bär:** lägg i kokhett vatten (annars bruna fläckar efter tvätt i maskin).
- **Blåbär:** häll på yoghurt och låt torka, tvätta sedan i maskin.
- **Frukter** (banan, persika, äpple). Använd miljömärkt fläckborttagningsmedel annars blir det bruna fläckar efter tvätt i maskin.
- **Tomat** eller tomatsås: Svåraste fläckarna som måste tas bort direkt med vatten och tvål. Fläckar kan blekas i solen.
- **Fett:** Gnugga in diskmedel, låt torka in och tvätta sedan i maskin.

NYTVÄTTAT!

VAD KAN DU SOM ELEV GÖRA?

- Diskutera om det går att vara kompisar trots att du inte har de senaste kläderna.
- Önska dig inte massor av kläder som du sedan inte har tid att använda.
- Köp begagnade kläder t.ex. på klädförmedlingar och loppisar.
- Kasta inte kläder, lämna in på klädförmedling eller till välgörenhet.
- Vårda dina kläder och ta genast bort fläckar på ett smart sätt.
- Byt kläder med en kompis.

Vattenbrist och klimatförändring

Även om det inte är vetenskapligt bevisat att torkan i Sverige 2017 beror på klimatförändringarna så ger det kunskap om konsekvenserna av ett instabilt klimat. I många tusen år har vi levt i ett stabilt klimat där medeltemperaturen har varit densamma år från år och regnmängderna lika stora varje år. Det har varit en förutsättning för utvecklingen av civilisationer på jorden. Med en temperaturökning på över 2 grader är det risk att vi kommer över en tröskel där klimatet för alltid blir förändrat och oförutsägbart med extrema vädertyper som skyfall, översvämningar och torka. Det kan bli förödande för vår textil- och matproduktion.

VAD KAN DU SOM VUXEN GÖRA?

- Köp färre kläder och av bra kvalitet. **VIKTIGAST!**
- Köp miljömärkta kläder, t.ex. ekologisk bomull.
- Använd kläderna länge.
- Laga kläder som går sönder.
- Låt andra ärva kläderna.
- Lämna in kläder som är urvuxna till en klädförmedling (klädförmedlingen och du delar på pengarna när de säljs).
- Köp och sälj begagnade kläder.
- Följ tvättråden.
- Vädra kläderna ibland istället för att tvätta (använd inte tvättkorgen som garderob).
- Ta reda på hur man på bästa sätt tar bort fläckar (med hjälp av gamla husmorstips eller beprövad erfarenhet).

När vattnet inte räcker - ett exempel från Västergötland sommaren 2017

Torkan hos en mjölkbonde gjorde att fodret tog slut på betesmarkerna. De var tvungna att utfodra korna med vinterfodret de skördat under sommaren. Det i sin tur innebär att fodret kommer att ta slut innan korna släpps på bete nästa sommar. Följden blir att bonden måste slakta en antal kor och det blir minskad lönsamhet och mindre mjölk till svenskarna.

Källa: TSL